

OSLOMET

VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Pensjonsutvalget: presentasjon og drøfting av mandatet

Axel West Pedersen

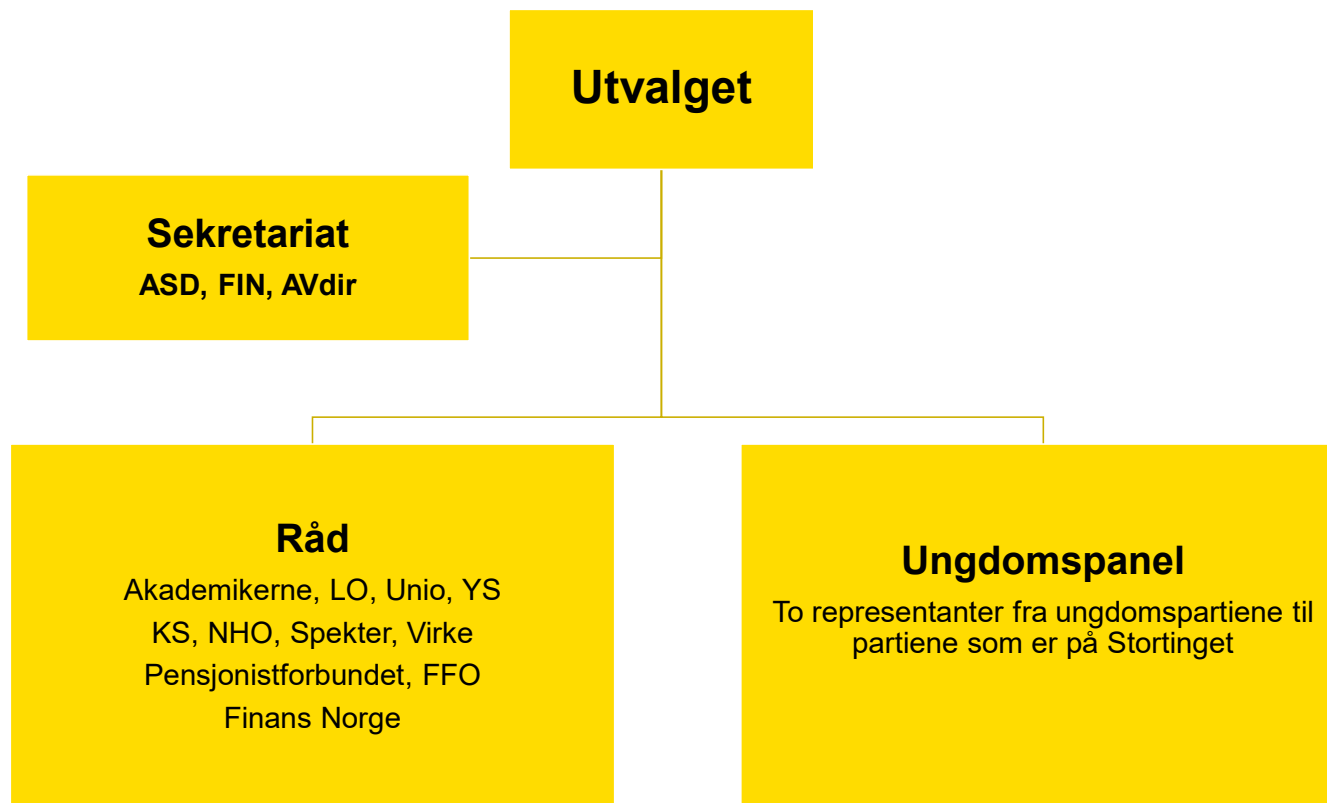
Medlemsmøte i Den norske Forsikringsforening, Oslo 19.11.2020

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Utvalget

Konsernsjef	Kristin Skogen Lund	Leder
Spesialrådgiver	Steinar Fuglevaag	SV
Professor	Ola Honningdal Grytten	KrF
Kommunedirektør	Christl Kvam	H
Storingsrepresentant	Marianne Marthinsen	Ap
Adm.dir.	Jon Håvard Solum	Sp
Nestleder	Terje Søviknes	FrP
Administrasjonssekretær	May Britt Vihovde	V
Nasjonal ekspert	Hilde Olsen	NAV
Professor	Axel West Pedersen	OsloMet
Professor	Ragnar Torvik	NTNU
Professor	Kjell Vaage	UiB

Råd og ungdomspanel

Utvalgets mandat:

«På denne bakgrunn oppnevnes et utvalg som skal beskrive pensjonssystemet og evaluere om de langsiktige målene i reformen vil kunne nås. Utvalget skal videre se på mulige justeringer for å sikre pensjonssystemets **økonomiske** og **sosiale bærekraft**.»

Konkrete problemstillinger i mandatet

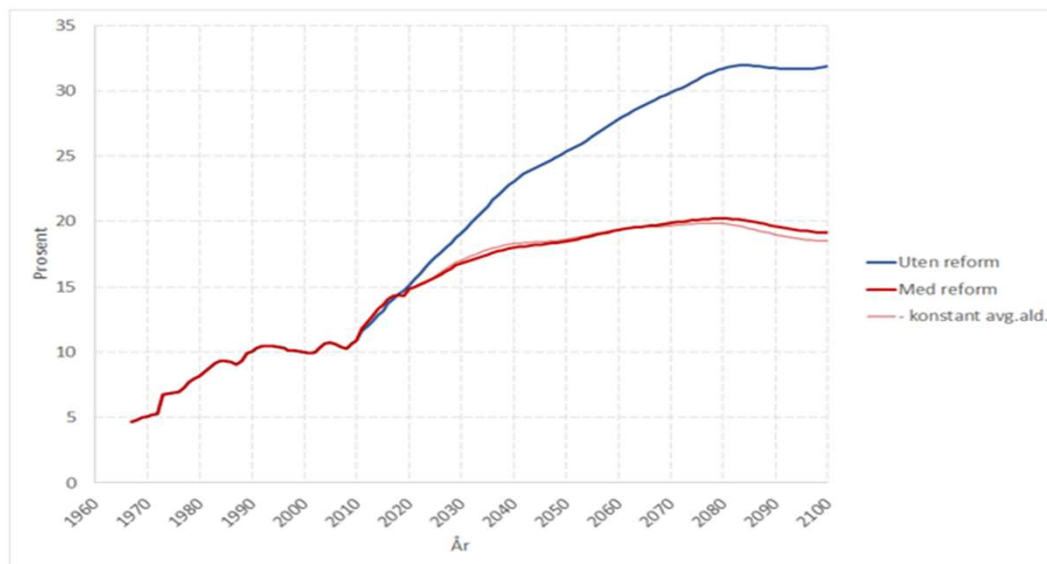
- Vurdere forenklinger, herunder å gjøre pensjonssystemet mer individorientert og uavhengig av sivilstatus
- Utrede fordelingsmessige konsekvenser av reformen og diskutere tiltak som kan styrke folketrygdens sosiale bærekraft
- Vurdere om aldersgrensene i pensjonssystemet gradvis bør økes, og hvordan det eventuelt bør gjøres
- Utrede effekten av levealdersjusteringen for ulike grupper
- Vurdere levealdersjusteringen av minsteytelsene
- Vurdere reguleringen av løpende pensjoner

Økonomisk bærekraft

- Veksten i pensjonsutgiftene må ikke bli for stor
  - Unngå fortrenkning av andre gode formål på statsbudsjettet
  - Unngå at finanseringsbyrden på de yrkesaktive blir for høy

- Pensjonssystemet bør stimulere til høy yrkesdeltakelse og høy effektiv pensjoneringsalder
  - Styrker statsfinansene
  - Øker verdiskapningen og styrker samfunnsøkonomien mer generelt

Finansieringsbelastningen på de yrkesaktive

Figur 3.1 Bidragsrate (alderspension)

Kilde: Dennis Fredriksen, SSB

Sosial bærekraft: grunnleggende funksjoner

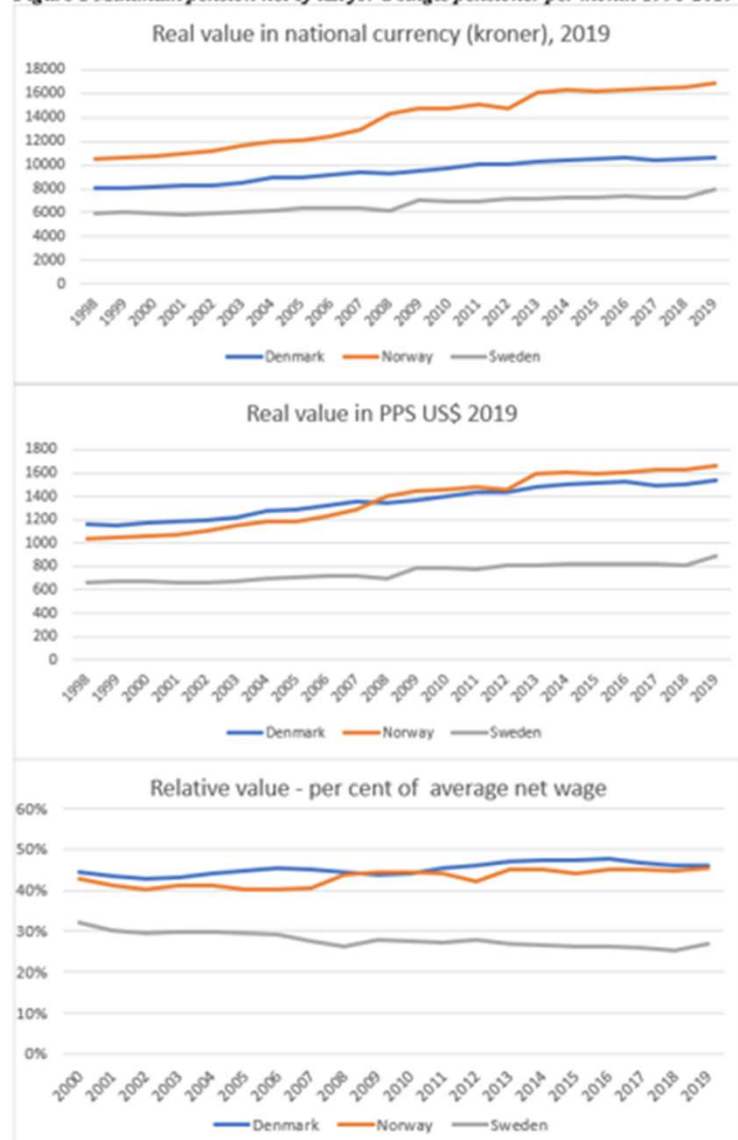
Dekke inntektsbehov i alderdommen

- God minstesikring livet ut
  - Kan bare oppnås gjennom det offentlige pensjonssystemet
- God standardsikring livet ut – omfordele inntekt over livsløpet
  - I kombinasjon med tjenestepensjon og privat pensjonssparing

Nivået på minstepensjonene etter skatt i Danmark, Norge og Sverige 1998-2019

Figure 1 Minimum pension net of tax for a single pensioner per month 1998-2019

Kilde: Pedersen, under publisering

* Source. NOSOSCO annual reports 1998-2016-17, supplemented with the author's own calculations.

Sosial bærekraft: Fordelingshensyn

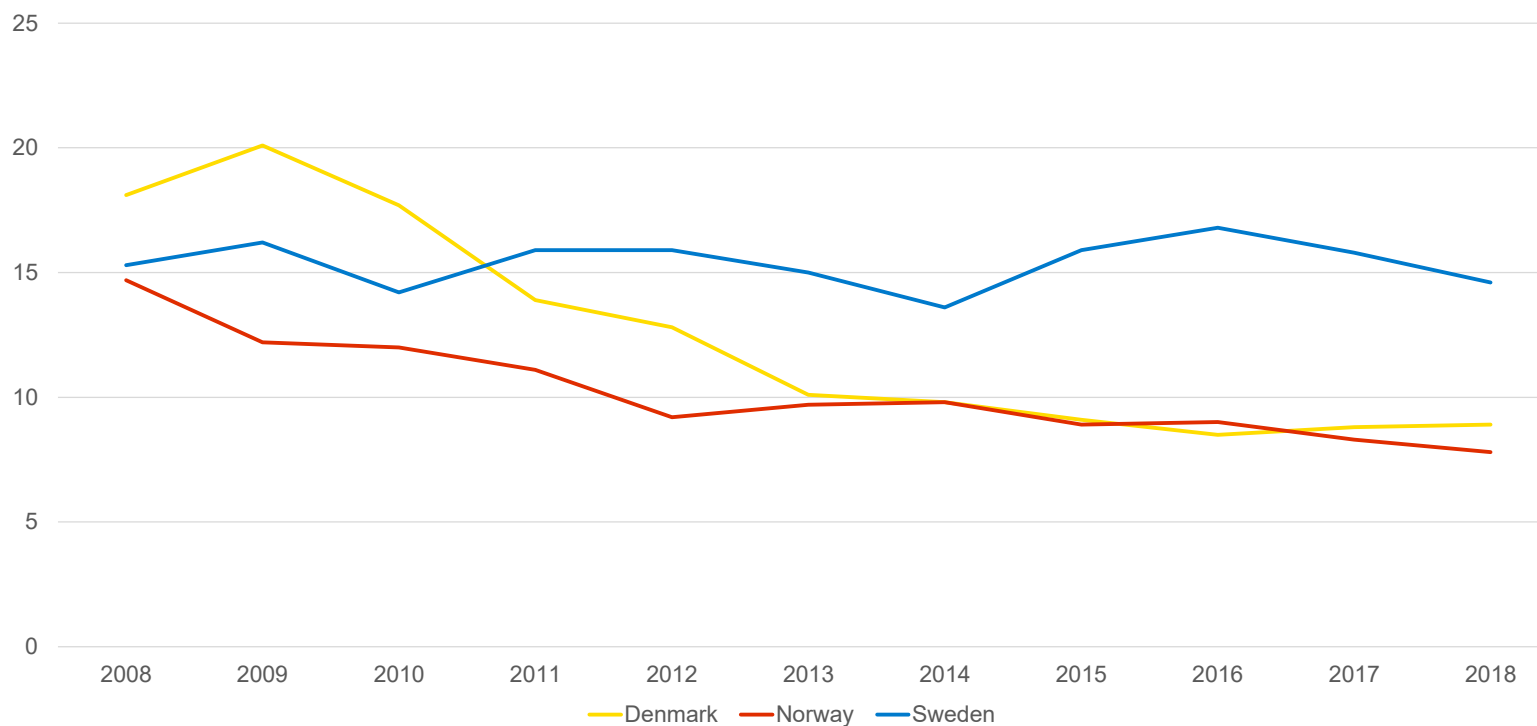
Inntekt i pensjoneringsfasen

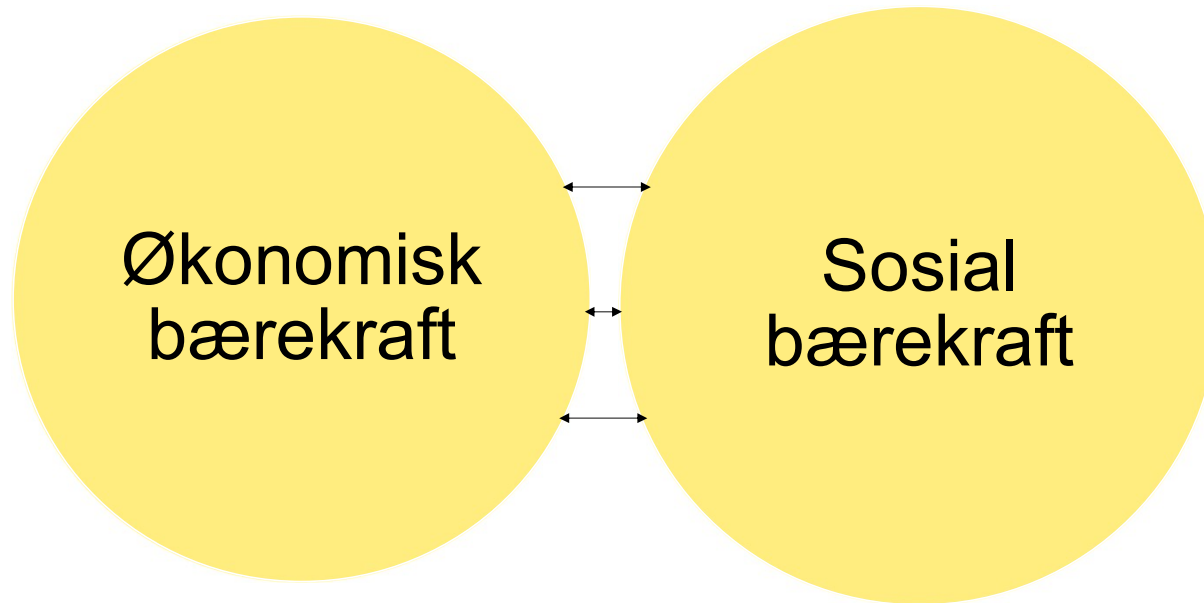
- Forhindre inntektsfattigdom blant de eldre
- Begrense generell inntektsulikhet blant de eldre (?)
- Begrense kjønnsgapet i pensjon (?)
- Kompensere for forskjeller i de reelle mulighetene til å stå lenge i jobb (?)

Livsinntekt

- Bidra til å redusere (ikke øke) inntektsforskjellene mellom fattig og rik i et livsløpsperspektiv
- Bør ikke føre til urimelig omfordeling mellom generasjoner: fra fattige til rike generasjoner

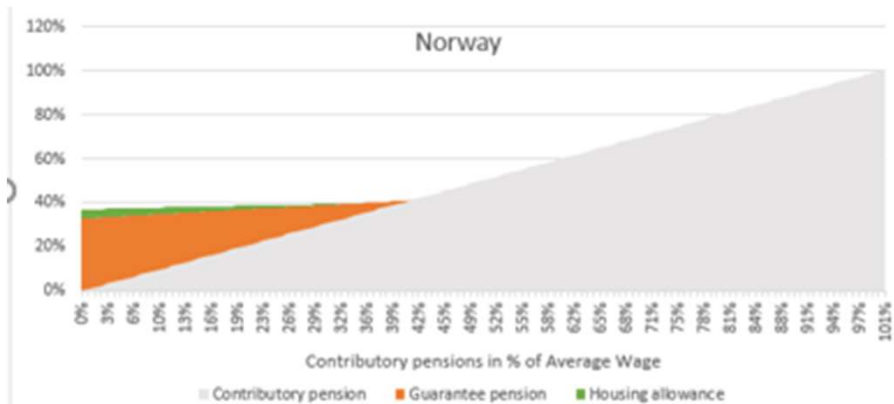
Relativ inntektsfattigdom blant eldre, 65+

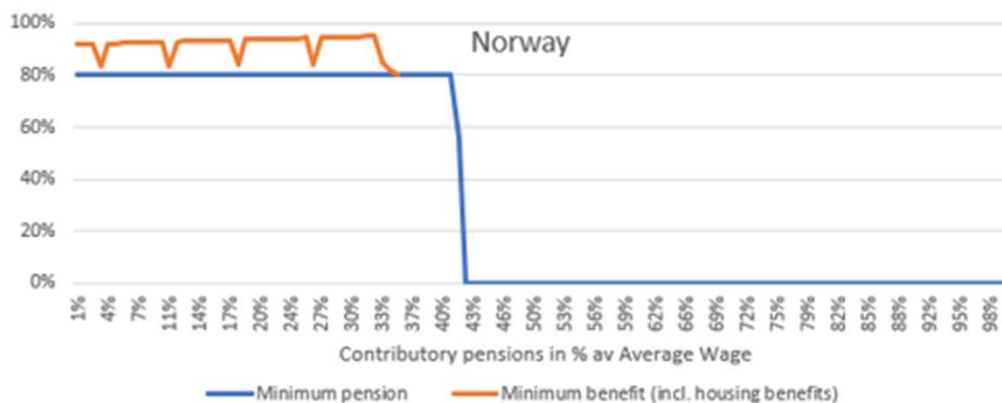

Dilemma mellom hensynene til fordeling (sosial bærekraft) og insentiver til arbeid (økonomisk bærekraft)

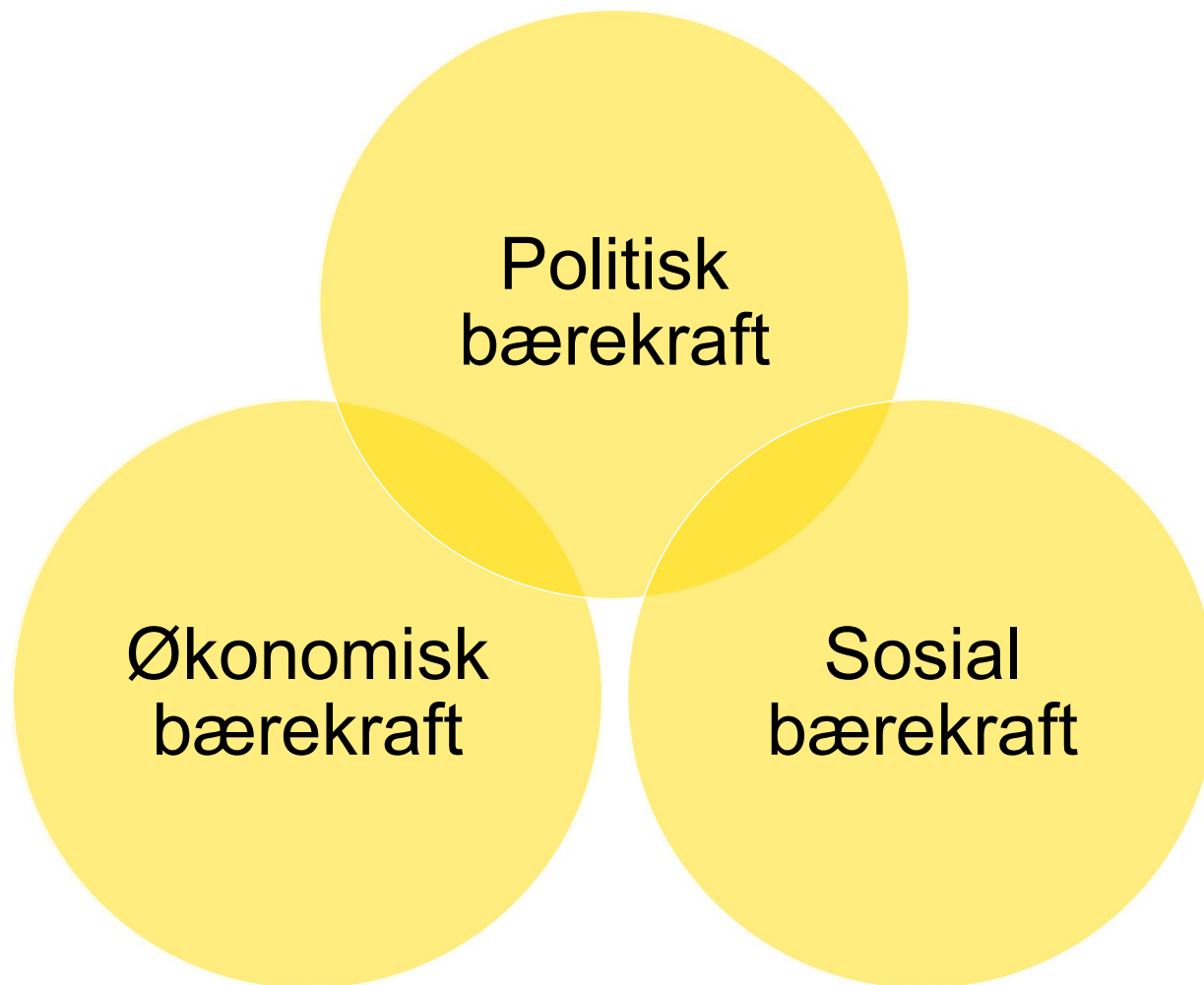
Avkortning av garantipensjon og bostøtte mot opptjent pensjon

Implisitt marginalsatt på opptjent pensjon som følge av avkortningen

Kilde: Pedersen, under publisering

Politisk bærekraft

Pensjonssystemets legitimitet i befolkningen

- Henger nært sammen med både økonomisk og sosial bærekraft
- Selvstendig bidrag fra
  - Klare og entydige regler og prinsipper for opptjening og utmåling av pensjon
  - God politisk kommunikasjon rettet mot allmennheten
  - Bred politisk forankring i partiene og arbeidslivets parter

Mulige justeringer (tanker for egen regning)...

- Innføring av en øremerket pensjonspremie?
- Justering av skattereglene for pensjonister?
- Nivå på garantipensjon – herunder differensiering etter sivilstand?
- Mildere avkortning av garantipensjon mot opptjent pensjon?
- Levealdersjustering av aldergrensene i pensjonssystemet?
- Skjerming av uføre mot levealdersjusteringen?
- Ekstra opptjening/lavere pensjonsalder for personer med lange yrkeskarrierer?
- Nye «sliter»-tillegg som avkortes mot lønnsinntekt?